

NEWSLETTER 2

FarmBioNet – Sieť pre poľnohospodárstvo podporujúce biodiverzitu

FarmBioNet – projekt programu Horizont Európa, ktorý prebieha **od januára 2025 do decembra 2027** a je zameraný na **podporu poľnohospodárskych postupov priaznivých pre biodiverzitu (PPB)** v celej Európe a vytváranie národných sietí, ktorých cieľom je prinášať a propagovať nové poznatky a opatrenia v oblasti poľnohospodárskych poznatkov a inovácií (AKIS) pre podporu biodiverzity.

Aktuality

Cieľom týchto noviniek je prinášať Vám pravidelne informácie o aktivitách a o priebehu riešenia projektu. V prvom roku riešenia sú aktivity zamerané hlavne na zber údajov, preto sme sa na Vás už aj obrátili niekoľkokrát s výzvou o pomoc so zberom údajov.

Ďakujeme za Vašu ochotu zdieľať Vaše skúsenosti a ochotu zúčastňovať sa na týchto prieskumoch.

Zoznam opatrení na podporu biodiverzity v poľnohospodárstve

Súčasťou prípravy na prvý workshop bolo vytvorenie zoznamu rôznych opatrení na podporu biodiverzity v poľnohospodárstve, ktorý bol zostavený na základe návrhov, pripomienok a doplnkov všetkými partnerskými organizáciami projektu. Konečný zoznam obsahoval 58 opatrení, ktoré účastníci 1. stretnutia hodnotili z hľadiska účinnosti a (ekonomickej) realizovateľnosti z rôznych perspektív a vytvorili spoločný obraz v tejto oblasti.

S opatreniami, ktoré mali najväčšie preferencie budeme pracovať aj na ďalších pracovných stretnutiach. Pre tých, ktorí nemali priestor zúčastniť sa pracovného stretnutia, uvádzame kompletný zoznam opatrení, ktoré účastníci rozdelili do tematických skupín na nasledujúcej strane.

Ochrana krajiny

- Umožniť živým plotom rásť do výšky a šírky (znížiť frekvenciu strihania)
- Výsadba živého plotu z pôvodných rastlín a kríkov
- Spestrenie živého plotu výsadbou nových druhov
- Založenie živých plotov ako nárazníkovej zóny na okrajoch polí
- Vytvorenie pobrežnej nárazníkovej zóny okolo vodného toku proti záplavám a prieniku pesticídov
- Zachovanie mokradí (napr. slatín a rašelinísk)
- Vytváranie/údržba jazierok
- Vytváranie/údržba malých vodných kanálov
- Budovanie alebo údržba suchých kamenných múrikov/terás alebo kamenných kôp
- Udržiavanie tradičných ovocných sádov
- Výsadba lesného porastu
- Výsadba pôvodných drevín
- Výsadba odolných drevín

Podpora biodiverzity zameraná živočíchy

- Umiestňovanie vtáčích búdok
- Umiestnenie včelieho škrabáka (holý zemný breh)
- Umiestňovanie netopierich búdok
- Umiestňovanie včelích hotelov / vŕtanie otvorov do dreva
- Ponechávanie odumretých stromov alebo odumretých živých plotov a hromád odumretého dreva
- Ponechanie starých stromov s dutinami/ ponechanie mŕtveho dreva na stromoch

Podporné opatrenia pre trávne porasty

- Výsadba kvitnúcich pásov pre opel'ovače
- Mozaikové kosenie vegetácie
- Kosenie ľahkými strojmi
- Prepájanie biotopov
- Pravidelné presúvanie hospodárskych zvierat s cieľom umožniť obnovu vegetácie a zabrániť nadmernému spásaniu
- Odloženie prvej kosby
- Dlhšie časové rozpätie medzi jednotlivými kosbami
- Ponechanie trávnych pásov nepokosených počas zimy
- Používanie kosačiek šetrných k hmyzu
- Zachovanie a ochrana druhovo bohatých trvalých trávnych porastov (vrátane pôvodných lúk a poloprírodných trávnych porastov)
- Používanie regionálnych osív na podsievanie trávnych porastov
- Rozhadzovanie zeleného sena

Podporné opatrenia pre biodiverzitu na ornej pôde

- Výsadba kvitnúcich pásov na ornej pôde
- Zníženie používania insekticídov
- Zníženie používania herbicídov
- Zníženie používania fungicídov
- Integrovaná ochrana proti škodcom
- Zachovanie maloblokových polí alebo zmenšenie rozlohy polí
- Ochrana špecifických druhov vtákov na ornej pôde

Ochrana pôdy

- Pestovanie plodín po vrstevnici s cieľom znížiť eróziu pôdy a odtok vody
- Obrábanie pôdy so zredukovanou orbou alebo bez nej
- Obohatenie pôdy organickou hmotou (kompostovanie alebo živočíšny hnoj)
- Medziplodiny, zmiešané pestovanie rastlinných druhov, striedanie plodín
- Pestovanie krycích plodín
- Výsadba medziplodín
- Zníženie hnojenia
- Úhory
- Výsadba živých plotov/stromov po vrstevnici s cieľom znížiť eróziu pôdy a odtok vody
- Biodynamické poľnohospodárstvo

Zvyšovanie ekologického povedomia

- Poskytovanie informácií verejnosti
- Organizovanie exkurzií na farme s cieľom výmeny poznatkov
- Marketing produktov z agrolesníckych drevín

Aj keď sa zdá číslo 58 opatrení vysoké, a očakávali sme, že počet opatrení, ktoré vyberieme znížime, opak bol pravdou. Aj v rámci nášho pracovného stretnutia sme navrhli doplniť ďalšie opatrenia, ako napr. : Bioochrana rastlín - prípravky registrované v ekologickom poľnohospodárstve

- Uplatňovať spôsob kosby a žatvy od stredu k okrajom parcely alebo od jednej strany k druhej
- Pomocné pôdne látky do kompostu, hnoja, pôdy
- Používanie výstražných prvkov na plašenie živočíchov (vydávajúcich hluk - napr. reťaze) pri kosbe a žatve
- Uplatňovať výberkový a účelový spôsob obhospodarovania v lesoch (najmä hospodárskych)
- Zvýšiť druhovú rôznorodosť poľnohospodárskych plodín v osevných plánoch
- Zapojenie samospráv – poskytovanie pozemkov na podporu biodiverzity

Dotazník zameraný na hodnotenie opatrení v oblasti biodiverzity.

V mesiaci máj sme oslovili členov národnej siete s prosbou o vyplnenie dotazníka zameraného na hodnotenie opatrení v oblasti biodiverzity, postupy, nedostatky a potreby v oblasti poznatkov o poľnohospodárskych postupoch podporujúcich biodiverzitu. Cieľom tohto dotazníka je získať prehľad o biodiverzite v poľnohospodárstve vo vašom regióne, ako aj váš názor na opatrenia na podporu biodiverzity, ich jednoduchú implementáciu a súvisiace výhody. Ďakujeme za už vyplnené dotazníky! Ak ste tak ešte neurobili, srdečne Vás pozývame, aby ste sa zúčastnili.

Prieskum je anonymný a pozostáva z 25 otázok. Vyplnenie dotazníka trvá maximálne 20 až 25 minút.

Link na dotazník: <https://ec.europa.eu/eusurvey/runner/Farmbionet2>

Príklad opatrení na podporu biodiverzity na farme

Obnova biotopov na farme KongoFarm (Rumunsko)

Kongo Farm sa nachádza v Rumunsku v nadmorskej výške 1000 m n.m., kde lesný inžinier a farmár Lorand Țăpuc za posledných 7 rokov obnovil biotopy lúk a pasienkov v nepriaznivom stave. V prvom roku začal s pastvou oviec a urobil prvé výsevy, v druhom roku urobil ručný výsev zmesi tráv a strukovín. Pri plánovaných opatreniach sledoval aj predpoveď počasia, vysieval keď malo pršať a po 2 týždňoch dažďov začali vyrastať aj prvé stebľá. Farmár Lorand Țăpuc zdôrazňuje tiež dôležitosť hnojenia: „Je dôležité hnojiť pri vyčerpanej pôde

takmer každý rok, čím obnovujeme a vraciame život; ak sa trochu utíšite, počujete hmyz, cvrčky, všetky druhy vtáčikov. Keď sme sem prišli, nebolo počuť nič.... Po našom príchode sa vrátil aj život, v skutočnosti biodiverzita, o ktorej hovoríme. Máme veľa lastovičiek, máme aj bocianov... a čo je dôležitejšie, aj počas sucha a horúčav musí byť pôda pokrytá, aby slnečné lúče úplne nevysušili korene, pretože tým zabíjame aj život v pôde“. Týmito postupmi sa podarilo tomuto farmárovi obnoviť biodiverzitu, ale aj podporiť zadržiavanie vody v pôde, prostredníctvom strukovín podporuje zachytávanie dusíka.

Čo dodať na záver? Biodiverzita vysokohorských lúk a pasienkov je ohrozená najmä opúšťaním tradičného obhospodarovania. Je tiež dôležité, aby takýto ľudia, ktorí chcú žiť v horách a horských oblastiach s menej priaznivými podmienkami pre poľnohospodárstvo, boli nejakým spôsobom motivovaní, aby svojim farmárčením udržali život, ako to niekedy vedeli robiť naši starí rodičia a prastarí rodičia, a tak sa mohli tešiť z tejto veľkej biodiverzity, ktorú sa im podarilo obnoviť nielen oni sami ale aj návštevníci týchto území.

Pripravované podujatia

V októbri pripravujeme **druhé pracovné stretnutie spojené s návštevou farmy**. Bližšie informácie čoskoro. Ak by ste nás v budúcnosti chceli aj vy pozvať na Vašu farmu a zdieľať Vaše skúsenosti s opatreniami na podporu biodiverzity, prosíme ozvite sa na marta.dobrovodska@savba.sk

Ďalšie informácie

Ak sa **chcete dozvedieť viac o projekte**, navštívte našu webovú stránku <https://farmbionet.eu/>, alebo novinky môžete nájsť aj na sociálnych sieťach Facebook, LinkedIn.

Ak ešte nie ste členom národnej siete a projekt Vás zaujal, môžete sa prihlásiť **do Národnej siete FarmBioNet na Slovensku** vyplnením prihlášky na <https://ec.europa.eu/eusurvey/runner/Farmbionet> alebo cez

FarmBioNet je financovaný z rámcového programu Európskej únie Horizont Európa v rámci projektu č. 101082102. Číslo grantovej dohody: 101182942.

Spolupracujúce partnerské krajiny sú financované SERI. Uvedené názory a stanoviská sú však výlučne názormi autora (autorov) a nemusia sa zhodovať s názormi Európskej únie alebo Európskej výskumnej výkonnej agentúry. Európska únia ani poskytovateľ grantu nenesú za ne žiadnu zodpovednosť.

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra